

Aan
de gemeenteraad

Datum 27 mei 2025
Zaaknummer 2025-0051534
Betreft Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025
Smart Delta Drechtsteden inzake Groeiagenda 2030
Drechtsteden

Vergadering van
Portefeuillehouder: Maarten Burggraaf
Begrotingsprogramma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht
Kernteam/Opgave: Concernstaf - Strategie
Auteur: Eveline Goutziers-Leidekker
E-mail: e.goutziers@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Hans Goossensen
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

kennis te nemen van de bijgevoegde Smart Delta aanbiedingsbrief en de Smart Delta raadsinformatiebrief inzake de Jaarverantwoording 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Groeiagenda 2030 Drechtsteden;

kennis te nemen van de Jaarverantwoording 2024 Smart Delta Groeiagenda 2030 Drechtsteden en daarmee de inhoudelijke en financiële resultaten;

het Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden van de Groeiagenda Drechtsteden 2030 vast te stellen. Daarmee in te stemmen met:

- de (aanvullende) opdracht voor een verkenning van een regionaal vervoersbedrijf in het kader van publieke mobiliteit;
- het oplossen van het tekort uit voorgaande jaren 2023 en 2024 via een incidentele taakstelling in 2025.

Deadline

Het Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden is pas nu, dus al lopende het jaar 2025, door Smart Delta Drechtsteden aangeboden aan de gemeenten. Het is wenselijk dat het college het voor de zomer doorzet naar de raad, dan kan de raad het wellicht nog voor de zomer of anders direct na het zomerreces behandelen. Hoe later behandeling van het stuk in de zeven gemeenteraden, hoe lastiger bijstelling is in programmadoelen prioriteiten, activiteiten of uitgaven.

Raadsvoorstel

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

In het ruimtelijk economisch domein werken we meervoudig lokaal samen met de andere Drechtsteden gemeenten. De bijbehorende begroting en jaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden in de regionale bestuurlijke tafels besproken en daarna aangeboden aan de gemeenten. De lokale raden stellen jaarlijks de thematische programma-opgavebladen, alsmede de lokale inzet voor de regionale Groeiagenda 2030 Smart Delta Drechtsteden vast.

Ten aanzien van de bijgevoegde documenten geldt specifiek volgende:

- Op 10 oktober 2023 stelde uw raad de geactualiseerde Groeiagenda 'Smart Delta Drechtsteden 2030' vast (herijking visiedocument Groeiagenda 2030 Drechtsteden) alsmede het Uitvoeringsprogramma voor de jaarschijf 2024. Tevens besloot u de Begroting 2024 Dordrecht als richtinggevend kader te nemen voor de aanvullende Dordtse lokale inzet op de Groeiagenda 2030.
U wordt nu via de bijgevoegde Jaarverantwoording 2024 geïnformeerd over de in 2024 uitgevoerde activiteiten, gerealiseerde resultaten en gezette stappen naar een bloeiende regio waar het prettig wonen, werken en leven is. Een regio die gezond, bereikbaar en economisch sterk is! Maar ook een regio die om urgentie vraagt bij de aanpak van opgaven.
- Het Uitvoeringsprogramma 2025 wordt pas nu (in plaats van al in 2024) aangeboden aan u. Dit komt omdat de gemeente Zwijndrecht bij de vaststelling van hun lokale begroting **niet** heeft ingestemd met de Smart Delta begroting voor 2025 (bestending en indexatie van jaarschijf 2024). Ze hebben een taakstelling op hun bijdrage opgenomen. De andere gemeenten, waaronder Dordrecht, hebben wel de volledige bijdrage aan de Smart Delta begroting 2025 opgenomen in hun begrotingen. Een oplossing voor deze situatie is nog niet gevonden - de geldende samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijk Economisch domein (SOK RE) voorziet hier niet in.
Voor een oplossing ten aanzien van de ontstane situatie wordt nog gezocht. Ondertussen loopt de uitvoering van het programma door. Dat noopt, zij het enigszins vertraagd, alsnog tot het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma 2025.
- In de Jaarverantwoording 2024 wordt voorgesteld om de tekorten uit 2023 en 2024 op te lossen via een (extra) incidentele taakstelling voor het budget op 2025.
- Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de lokale inzet, die is niet opgenomen in de stukken. Bij de vaststelling van onze Dordtse Begroting 2025 is de lokale inzet die bijdraagt aan onze meervoudig lokale opgave meegenomen.
- We attenderen op het belang van vaststelling van het uitvoeringsprogramma in alle raden. In het geval een raad graag zaken aangepast ziet in het uitvoeringsprogramma, dan heeft het de voorkeur om attentiepunten mee te geven aan de portefeuillehouder en eventueel manager Smart Delta.

Wat is het doel?

Algemeen

De Groeiagenda 2030 (herijkt in 2023) is de strategische visie voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de Drechtsteden in de periode 2018-2030. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma, dat wordt opgesteld na afstemming in de regionale bestuurlijke overleggen, staat op hoofdlijnen weergegeven welke opgaven en activiteiten we dat jaar gaan oppakken om de ambities van de regionale visie te realiseren. Dit vindt plaats in verbinding met andere overheden (provincie en Rijk) en partners in onderwijs en bedrijfsleven. De triple helix samenwerking is een belangrijke factor voor succesvolle ruimtelijk-economische vooruitgang.

De coördinatie op het geheel van de opgaven/programma's vindt vanuit het regionale Team Smart Delta Drechtsteden plaats, dat bij de gemeente Dordrecht is gestationeerd. Vanuit deze bovenlokale inzet wordt de lokale uitvoering bij de gemeenten ondersteund. De bovenlokale inzet op de Groeiagenda-ambities moet zo goed mogelijk passen bij en versterking geven aan de lokale inzet op deze ambities. In een jaarlijkse verantwoording wordt aangegeven wat daadwerkelijk van het regionale uitvoeringsprogramma is gerealiseerd.

Ons college legt het opgestelde Uitvoeringsprogramma 2025 inzake de Groeiagenda 2030 nu voor aan uw raad ter besluitvorming.

De begroting 2025 - en het aandeel van Dordrecht in de gemeentelijke bijdragen daaraan - is al vastgesteld bij de vaststelling van onze gemeentelijke begroting 2025.

Naast het Uitvoeringsprogramma 2025 treft u ter kennisneming ook de verantwoording over het jaar 2024.

Doel uitvoeringsprogramma 2025: blijven inzetten op de versterking van de brede welvaart in de regio Drechtsteden

De regio Drechtsteden is de poort naar de randstad, de verbinding tussen de meer landelijke regio en Rotterdam. Door onze specifieke ligging en sectoren kunnen we een cruciale rol kunnen spelen bij het realiseren van landelijke doelstellingen op het gebied van economie, klimaat en energie. Wij als regio kunnen daarin bijdragen aan de ontwikkeling van Nederland, impact maken.

Maar er is ook een daadwerkelijke noodzaak vanuit onszelf als regio. Landelijke problemen zoals woningnood, vergrijzing of druk op de ruimte spelen hier ook, maar op bepaalde aspecten wijkt onze regio negatief af van landelijk gemiddelden. Zo zijn we een regio met:

- *een zeer krappe arbeidsmarkt*
De doorontwikkeling en economische groei blijft achter op de rest van Nederland. Daardoor staan bestaanszekerheid/kansengelijkheid in onze regio nog meer onder druk;
- *rijkswegen in ons gebied, de A15 en de A16, die dagelijks in de Nederlandse file top 10 staan*
Bijgevolg is de druk op omliggende (provinciale en stedelijke) wegen hoog. De (geplande) werkzaamheden aan rijkswegen en de Van Brienenoordbrug en de Papendrechtse brug verhogen de noodzaak om te blijven werken aan bereikbaarheid en mobiliteit van en in onze regio;
- *een zware belasting van goederentransport over weg, spoor en water*
Dit heeft gevolgen voor de luchtkwaliteit en externe veiligheid;
- *steeds meer netcongestie (waar we dat eerst minder hadden in vergelijking met andere regio's) en een 380Kv vraagstuk*
Met de oprichting van regionale Taskforce Aanpak Netcongestie en diverse energiecoöperaties zijn in onze regio concrete stappen gezet om de capaciteit van het elektriciteitsnet te versterken en slimmer te benutten. We geven handen en boeten aan een regionale energiestrategie;
- *door deze factoren druk op de volksgezondheid en sociale cohesie.*
Het is belangrijk aandacht te hebben voor regionale milieukwaliteit en een divers toekomstbestendig woningaanbod in de regio.

Tegelijkertijd zijn we ook een zeer *innovatieve en kansrijke* regio. We zijn landelijke koploper in bepaalde ontwikkelingen (bijvoorbeeld publieke mobiliteit), werken aan een ruimtelijke strategie en sluiten succesvolle deals met hogere overheden en partners om (co)financiering en investeringen binnen te halen. Een gezamenlijke strategie maakt het makkelijker voor partners om mee te doen in onze netwerksamenwerking Smart Delta.

Doel regionale samenwerking Smart Delta voor Dordrecht (wat levert het ons op?)

De meervoudig lokale opgaven van Smart Delta, waarin we samen met onze buurgemeenten optrekken, zijn belangrijk voor het realiseren van onze eigen Dordtse ambities. De arbeidsmarkt, een Drechtsteden ring met wegen en OV hubs, onze havens en maritieme cluster, de spoorzones en onze landschapsparken vormen in feite een grote regio. De 'daily urban systems' waarin onze inwoners, werknemers en leerlingen zich begeven (winkelen, studeren, recreëren, wonen en werken) stoppen niet bij onze gemeente grenzen. Het 'verzorging/klant' gebied waarop onze partners zich richten kan afwijken van onze bestuurlijke grenzen.

De verbetering van de brede welvaart van het gehele gebied heeft ook effect op ons. Onze Dordtse onderwijsinstellingen, bedrijven en binnenstad profiteren van een aantrekkelijke regio. En omgekeerd profiteren wij als Dordrecht van een succesvolle regio.

Daarmee draagt regionale samenwerking als geheel bij aan de ontwikkeling van Dordrecht en draagt de realisatie van onze Dordtse ambities bij aan de regio als geheel. Dordrecht heeft als centrumgemeente belang bij het zorgen dat zaken zoals netcongestie, bereikbaarheid en woningbouw niet alleen lokaal, maar ook regionaal worden aangepakt. Dat sprake is van een integraal verhaal, een groeiperspectief.

Een paar voorbeelden ter illustratie:

- *Regionale aanpak Maritieme maakindustrie: optimale benutting van bedrijfsterreinen in Dordrecht en Drechtsteden gemeenten*
Onze regionale maritieme sector is met 1.200 bedrijven en € 5,2 miljard jaaromzet een hoofdrol speler in de regionale economie en de grootste is in zijn soort in Nederland. In de Drechtsteden is er nauwelijks meer 'watergebonden' ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. Dit

noopt tot slim omgaan met de bedrijfsterreinen die we hebben in de gehele regio. Waar zitten bedrijven aan het water die dat water niet nodig hebben? En welke bedrijven hebben (meer) watergebonden ruimte nodig? Om zoveel mogelijk bedrijven een kans te geven, hebben de Drechtsteden met de provincie een regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM-D) opgezet. De ROM-D heeft als taak het versterken van de regionale economie en het verbeteren en herstructureren van bedrijventerreinen. Door regionale gebiedsontwikkeling en het juiste bedrijf op de juiste plek te zetten, komt ruimte vrij voor andere bedrijven of woningbouw. In 2022 verhuisde Peute van Dordrecht met hulp van de regio naar Alblasserdam, waar het terrein van Nedstaal langs de Noord was vrijgekomen. Containers hoefden daardoor niet meer met vrachtwagens via de openbare weg te worden vervoerd, maar worden op een binnenvaartschip geladen en naar Rotterdam verscheept. Dit scheelt per dag 250 tot 300 ritten met vrachtwagens op de weg in de regio en A15 en zorgt voor een enorme CO2-reductie. Dat draagt ook bij aan onze bereikbaarheid en duurzaamheidsambities. Dolderman kon in 2023 naar een lap grond langs de Beneden-Merwede verhuizen. Het bedrijf heeft op die locatie meer ruimte dan aan de Oude Maas in het stadscentrum. De bedrijfsgebouwen die daar stonden worden vervangen door historische herenhuizen met uitzicht op het Drierivierenpunt. De regionale aanpak Maritieme maakindustrie draagt zo bij aan onze ambities op het vlak van economie, bereikbaarheid, duurzaamheid en woningbouw.

- *Station Dordrecht Centrum als regionale OV knoop en het gebied daarom heen als verstedelijkings hub voor woningbouw en economie*

Op station Dordrecht komt de MerwedeLingelijn vanuit Geldermalsen aan en dit is het overstappunt naar Rotterdam, Den Haag en Leiden. Door de MIRT verkenning uit 2022 is het city sprinter concept ingevoerd, waardoor vanaf Dordrecht Centrum acht keer per uur een trein naar Rotterdam en Leiden gaat. Het gedachtegoed van succesvolle triple helix samenwerking rondom de Oude Lijn Dordrecht-Leiden (verstedelijkingsalliantie, woningen bouwen rondom OV-knopen), hebben we kunnen uitrollen naar de regio. Het wordt ook toegepast rondom de stations van de MerwedeLingelijn. Hier worden 15.000 woningen gebouwd. Dit gaat meer reizigers opleveren, waardoor ook station Dordrecht Centrum zal groeien, onze binnenstad en onderwijsinstellingen zullen profiteren etc. Ook kijken we in regioverband naar de mogelijkheden voor een extra station bij het Leerpark te Dordrecht.

Deze voorbeelden tonen het belang van afstemming van het beleid van *meerdere* gemeenten in de regio. Ook toont het de samenhang tussen de diverse thema's in het RE domein 'Bouwen/Wonen', 'Bereikbaarheid', 'Economie en arbeidsmarkt' en 'Duurzaamheid'. Ook tonen ze het belang van een goede samenwerking van gemeenten met partners. Zo levert een succesvolle netwerksamenwerking een positief effect op de ambities van alle gemeenten, ook die van Dordrecht.

Samenwerking als multiplier

Een gezamenlijke lobby gericht om bij provincie, Rijk en EU aandacht te vragen voor onze regio en mogelijk cofinanciering binnen te halen is daarbij een onderlegger die niet (of zeer lastig) te knippen is bij de gemeentegrenzen. Een lobby kan nog krachtiger zijn als dat is namens 300.000 of zelfs ruim 400.000 inwoners in plaats van 120.000 inwoners.

Het Smart Delta budget van € 5 miljoen is een gezamenlijke investering van de Drechtsteden gemeenten in de versterking van onze regio. Het fungeert als een multiplier ter ontsluiten van externe financieringsbronnen. Het gaat dan om (grote) cofinancieringen van partners en andere overheden zoals via de regiodeals of subsidies. Zo is ten behoeve van de energietransitie onder andere via de Stimuleringsregeling Aardgasvrije Huurwoningen (SAH) al ruim € 30 miljoen aan subsidies aan onze regio toegekend. Maar het gaat ook om investeringen van partners in ons gebied in nieuwbouwprojecten, werkgelegenheid of bijvoorbeeld energietransitie. Tot slot valt te denken aan echt samenwerken in de Smart Delta Drechtsteden als netwerk. Daarbij hoort ook gezamenlijk verantwoordelijkheid en kosten voor dragen voor Smart Delta, zoals dat de deelnemers meebetalen aan de kosten voor de Regionale Bouw- & Versnellingstafel.

Wat zijn per beslispoint de argumenten en wat is hierop de toelichting?

Argumentatie behorend bij de kennisnemen van de Jaarverantwoording 2024

- De Jaarverantwoording 2024 Smart Delta is zowel een inhoudelijke als een visuele verantwoording, met illustraties en hyperlinks naar filmclips waarin portefeuillehouders en programmamanagers vertellen over projecten.
- Tastbare activiteiten en gerealiseerde resultaten worden toegelicht.
 - Voorbeelden van successen in de regio zijn uiteraard het binnenhalen van een tweede regiodeal (wederom hoogste bedrag), de werf van de toekomst of de Regionale Bouwtafel. Maar ook valt te denken aan het versnellingsdashboard, bedrijfsverplaatsingen of meer praktische zaken zoals georganiseerde activiteiten en aan verschaft informatie aan inwoners en bedrijven.
 - Ook is er aandacht voor oplopende risico's die doorlopen naar 2025 zoals netcongestie, onderhoud aan wegen en bruggen of de reden waarom zaken achter blijven op het gewenste resultaat.
 - Ook geeft de jaarverantwoording toelichtingen op achterblijvende resultaten. Zo wordt bijvoorbeeld de lagere realisatie van het aantal woningen wordt verklaard door marktomstandigheden, financiële en procedurele zaken en een gebrek aan (lokale) capaciteit en planvorming.
 - Op deze manier geeft het document overzicht en inzicht wat gedaan is en wat ons nog te doen staat.
- De regiodeals I en II zijn ook meegenomen in de Jaarverantwoording 2024, in plaats van een losse verantwoording. Zo wordt de verantwoording steeds integraler en verschaft ze ook sturingsinformatie.

Argumentatie behorend bij het vaststellen van het Uitvoeringsprogramma 2025

- Alle gemeenteraden hebben bij de herijking van de Groeiagenda 2030 uitgesproken dat het verbeteren van de achterblijvende sociaaleconomische status van de inwoners van onze regio een urgente en volledig gezamenlijke opgave is en dat de Groeiagenda 2030 daarvoor het passende ambitiedocument is. In het bijgevoegde Uitvoeringsprogramma van de jaarschrijf 2025 wordt op hoofdlijnen beschreven welke inhoudelijke opgaven bovenlokaal, met elkaar, op dit moment (het jaar 2025 loopt al) worden uitgevoerd en welke nog worden opgepakt of om lokale inzet vragen.
- Duidelijk wordt in het programma aangegeven aan welke ambities de beoogde activiteiten bijdragen. Die ambities zijn geen nieuwe koers, maar een vervolg en bestendiging van de weg die we zijn ingeslagen om de brede welvaart in onze regio te verstrekken. Zie de tekst onder het kopje 'doel' ter illustratie van de urgentie en waarom we als Dordrecht samenwerken in de Drechtsteden. Een bekend gezegde is 'alleen ga je sneller, samen ga je verder'. De slogan van Smart Delta Drechtsteden is niet voor niets: *'Slim Samen Vooruit!'*.
- Het totale bedrag van € 5 miljoen van het Uitvoeringsprogramma 2025 is beoogd voor de coördinatie van de meervoudig lokale samenwerking, het gezamenlijk optrekken in samenwerkingsverbanden en gericht op gezamenlijke lobby bij hogere overheden (provincie, Rijk, Europa).
- De programma-opgavelijnen (Economie en Werkgelegenheid, Bouwen en Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen en Volkshuisvesting, Mobiliteit en Bereikbaarheid, Energietransitie en Duurzaamheid) en de programma's Public Affairs/Lobby en Communicatie/Events worden in zelfstandige programma's uitgevoerd, maar staan uiteraard niet los van elkaar. Bereikbaarheid is een cruciale factor voor Bouwen en Wonen, de aanpak van Netcongestie voor zowel Economie als Wonen. De Smart Delta Groeiagenda 2030 is daarom te zien als een integrale agenda.
- Ook is er een nauwe afstemming met de twee Regiodeal trajecten Drechtsteden-Gorinchem. Daarom zijn ze ook vanaf nu opgenomen in de P&C-cyclus van Smart Delta.
- Nieuwe urgente opgaven worden meegenomen, zoals de verkenning van een regionaal vervoersbedrijf ten behoeve van publieke mobiliteit. Dit is uniek in Nederland. Daarmee doen we ons imago eer aan: we zijn een regio met vernieuwende pilots, koploper projecten en onze triple helix samenwerking in de Regiodeals is een inspiratie voor andere regio's.

- Duidelijk wordt aangegeven wat gezamenlijk vanuit team Smart Delta of ambtelijke/bestuurlijke regionale overleggen/tafels of met onze partners wordt gedaan én wat gevraagd wordt aan lokale inzet bij de gemeenten zelf. De lokale inzet bij alle gemeenten is cruciaal. Het is goed dat in het uitvoeringsprogramma de wederzijdse verwachtingen in de meervoudig lokale samenwerking benoemd zijn. Voor de lokale inzet van Dordrecht verwijzen we naar onze reguliere Planning & Control-producten zoals onze gemeentebegroting.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

De kanttekeningen/risico's bij het Uitvoeringsprogramma 2025 zijn:

- De opgavebladen beschrijven de inzet op hoofdlijnen.
 - Dit doet niet altijd recht aan alle grote en kleine inspanningen die de bestuurlijke werkgroepen/overleggen en Smart Delta opgaveteams leveren om concrete resultaten te bereiken.
 - De aanpak binnen de opgaven beweegt continu mee met dat wat nodig is en daarmee is het uitvoeringsprogramma een momentopname. We werken in de regio koersvast, maar wel met een aanpak die adaptief is, meebeweegt met kansen en ontwikkelingen en afgestemd is op wat ook onze partners nodig hebben en van ons verwachten.
 - Het Uitvoeringsprogramma 2025 is daarmee een indicatie van wat we beogen te doen met elkaar in 2025. In de Jaarverantwoording 2025 zal u uiteindelijk lezen wat daadwerkelijk is gedaan en gerealiseerd in 2025.
- Hoewel de link wordt gelegd met onze partners is het ons meervoudig lokale overheidsprogramma.
 - Het beschrijft wat we als zeven gemeenten meervoudig lokaal gezamenlijk beogen en doen voor/in ons gebied.
 - Het is (nog) geen volwaardige *triple helix agenda*. Een regio ontwikkelen doe je echter niet alleen als overheid, maar samen met maatschappelijke partners en bedrijfsleven.
 - De Regiodeal proposities zijn wel via triple helix werkwijze opgezet, dat betreft projecten en activiteiten van ons als gemeenten én onze partners. De proposities zijn tot stand gekomen via een triple helix stuurgroep.
 - Het gegeven dat onze tweede regiodeal een triplehelix initiatief is met meer dan 70 partners, is positief voor toekomstige triple helix samenwerking. Het sterke partnerschap tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen leidde tot vele nieuwe initiatieven die bijdragen aan de welvaart en het welzijn in onze regio. Daarbij valt onder andere te denken aan de Werf van de toekomst (ontwikkeling van 20 tot 25 hectare watergebonden bedrijventerrein), de rol van ondernemingsverenigingen bij de aanpak van netcongestie of het feit dat steeds meer partners deelnemen aan de bouwtafels.
 - Bovendien is in de regiodeal extra ingezet op het verstevigen van de samenwerking met onze partners. Door met elkaar te leren en in te zetten op borging van impact, óók na de looptijd van de Regio Deals, worden de effecten van de projecten versterkt.
- Op inhoud moet nog een flink been bijgezet worden om de ambities, zoals aangegeven in de Groeiagenda 2030, te halen. Met name bij de thema's woningbouw, energietransitie en bereikbaarheid staan we voor grote uitdagingen om onze brede welvaartsambitie te realiseren. Soms zijn de uitdagingen waar we voor staan (bv. netwerkcongestie, beperkte lokale capaciteit) op zichzelf ook een risico voor de realisatie van andere onderdelen van de Groeiagenda 2030 en het Uitvoeringsprogramma 2025.
- Een kans/risico vormt de aanname in het uitvoeringsprogramma dat "*gezien de succesvolle subsidieaanvragen in de afgelopen periode, de verwachting is dat de financiële*

intensivering voor 2025 zich zal terugbetalen in lokale baten middels andere geldstromen. Bovendien zien wij ook dat buurgemeenten (op onderdelen) willen aansluiten."

- Vanuit de gezamenlijkheid zal ingezet worden op het verkrijgen van beschikbare externe financieringsmiddelen en subsidies bij provincie, Rijk en Europa om de lokale uitvoering te ondersteunen, zoals dit is gebeurd met de middelen van de Regio Deal. Het feit dat voorgaande jaren onder andere twee Regio Deals zijn binnengehaald, is geen garantie dat de gemeenten de komende periode weer rijksbudgetten en cofinanciering bij partners binnen halen. Anderzijds vergroot regionale samenwerking en een goede lobby de kans om financieringsmiddelen en subsidies binnen te halen.
- De activiteiten die we doen voor dit gebied zijn niet met een schaar te knippen tot de gemeente/regio grenzen. Het voornemen is € 0,12 miljoen op te halen bij buurgemeenten buiten de regio Drechtsteden. Wordt die niet gerealiseerd, dan is er tekort of je moet minder uitvoeren.
Voor 2024 was de verwachting ook uitgesproken om inkomsten bij buurgemeenten op te halen en dat heeft zich niet gemanifesteerd, resulterend in een klein tekort. Anderzijds is de verdienopgave nu kleiner dan in 2024. Bovendien is de tweede regiodeal wederom samen met de gemeente Gorinchem ingediend en neemt Gorinchem nu ook actief deel aan het transitietraject follow up Common Eye met de intentie vanaf 2026 nog meer samen te werken met de Drechtsteden. In de regio Drechtsteden werken we al op het gebied van bereikbaarheid intensief samen met Gorinchem, Molenlanden en de Ablasserwaard. De Gemeenschappelijke regeling AV waarin die gemeenten participeerden is opgeheven, waardoor de kans aanwezig is dat Gorinchem en Molenlanden meedoen met onderdelen van Smart Delta (bv. Lobby) vanaf 2025 of 2026. Daarmee is het realiseren van de verdienopgave groter dan in 2024.
- Het bedrag voor Smart Delta is niet beoogd, noch toereikend om lokale uitvoeringsprojecten en/of lokale inzet te financieren.
 - De verwachte lokale inzet wordt benoemd, maar de lokale kosten maken geen onderdeel uit van het Uitvoeringsprogramma. De benodigde lokale middelen en menskracht zijn onderdeel van de lokale uitvoerings- & investeringsagenda's en begrotingen.
 - De lokale inzet van alle Drechtsteden gemeenten is cruciaal voor de uitvoering! Met die inzet worden huizen gerealiseerd, nieuwe bedrijven gevestigd en investeringen in duurzame wijken gedaan, et cetera. De gemeentelijke inzet van middelen en mankracht is een continu aandachtspunt en vormt daarmee (in)direct een risico voor de realisatie van het Uitvoeringsprogramma 2025.
De Dordtse lokale inzet is meegenomen in onze eigen begroting.
- De ingroei op bezuinigingsopgaven van de gemeenten vanaf 2026 zijn (nog) niet meegenomen. (Dit staat los van de situatie rondom Zwijndrecht met betrekking tot 2025 maar zal voor Zwijndrecht wel factor van belang zijn.) Het kan wenselijk zijn bepaalde activiteiten al vanaf eind 2025 af te bouwen, als deze vanaf 2026 verminderd worden ten gevolge van ombuigingen. Dit vormt een risico voor de realisatie van het Uitvoeringsprogramma 2025.
Op de groslijst 'Ombuigingen Dordrecht' is als optie opgenomen om 20% te bezuinigen op onze bijdragen aan Smart Delta Drechtsteden.
- In de Jaarverantwoording 2024 kent een klein tekort over 2024 (dat tekort was nog hoger geweest als de overhead juist was doorbelast). In de tekst van de verantwoording is opgenomen dat het tekort 2024 én de niet gerealiseerde oplossing voor tekort 2023 gezamenlijk een **taakstelling** vormen voor 2025. Het Uitvoeringsprogramma 2025 was al opgesteld voordat dit bekend was. De taakstelling heeft dan mogelijk een effect op de realisatie van de doelen/uitvoering van de activiteiten van het Uitvoeringsprogramma 2025. Dit komt bovenop de situatie die mogelijk vloeit uit de situatie rondom Zwijndrecht.
- Voorheen zat Deal Drechtsteden ook in de Groeiagenda Smart Delta begroting. Dat gaat per 1 juni 2025 anders georganiseerd (stichting Deal) en gefinancierd worden. In het

Uitvoeringsprogramma 2025 wordt als opmerking aangegeven dat hoewel 'de huidige financiering van de gemeenten aan Stichting DEAL! geen deel uitmaakt van deze begroting, het voorlopig wel structureel in de gemeentelijke begrotingen opgenomen dient te blijven'.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

Het Uitvoeringsprogramma Smart Delta Groeiagenda 2025 en de Jaarverantwoording 2024 zijn besproken in diverse regionale bestuurlijke overleggen en in het nieuwe overleg Bestuurlijke regiekamer waarin de burgemeesters participeren.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

- 10 oktober 2023, raad, Vaststellen Groeiagenda Smart Delta Drechtsteden - Herijking visiedocument – Raadsvoorstel (zaaknummer: [2023-0128789](#)).
- 10 oktober 2023 aanvullend: [Vaststellen Groeiagenda 2030 - uitvoeringsprogramma 2024 - lokale vaststelling opgavebladen - Raadsvoorstel](#) (zaaknummer: [2023-0128791](#)).
- 18 juni 2024 raadsinformatiebrief Drechtsteden Groeiagenda 2030 - Jaarverantwoording 2023 (zaaknummer [2024-0052283](#)).
- 24 september 2024 raadsinformatiebrief over Doorontwikkeling Samenwerking Drechtsteden voor het ruimtelijke economisch domein Common Eye (zaaknummer: [2024-0092922](#)).
- 25 januari 2025 [Eindrapport van Common Eye in aanvulling op RIB Doorontwikkeling Samenwerking RE domein Common Eye traject](#) (in aanvulling op zaaknummer: 2024-0092922).

Hoe wordt dit betaald?

Jaarverantwoording 2024

- De begroting voor 2024 was € 5 miljoen. Daarvan bedroeg € 4.752.935,- bijdragen van gemeenten en daarnaast was een verdienopgave van circa € 250.000,- beoogd op te halen bij externen en lag er nog een verrekening van € 140.809,- tekort uit 2023.
- Het is niet gelukt om binnen de raming te blijven. Het is daarnaast niet gelukt om de verdienopgave te realiseren en ook niet om het tekort over 2023 op te lossen.
- Ter toelichting op de financiën van de verantwoording geven we aan:
 - De materiële en personele kosten van het programma bedroegen over 2024 totaal € 4.803.235,-. Dit betekent een tekort over 2024 op de exploitatie - uitgaande van de gemeentelijk bijdragen - van € 50.300,-.
 - De overheadkosten (huisvesting etc.) zijn niet volledig doorgerekend aan de programma's van Smart Delta door een ommissie. Hierdoor bleven de lasten voor Smart Delta lager en kon de niet gerealiseerde verdienopgave worden 'opgevangen' en ook verdere overschrijding van de Smart Delta uitgaven beperkt blijven. Anders was het tekort hoger over 2024 geweest.
 - De overschrijding op de materiële exploitatie komt met name door hoger algemene programmanagement en communicatiekosten. Voor 2025 wordt gekeken naar betere doorbelasting naar de specifieke programma's en bezuiniging op communicatie.
 - Ook was sprake van een kleine overschrijding van de materiële en personele lasten ten behoeve van de regiodeal(s).
 - Conform de SOK worden onder- of overschrijdingen via een Rekening Courant bij Dordrecht met het jaarbudget Smart Delta van het jaar erop verrekend. Als dat niet lukt moet verrekend worden (overschotten teruggegeven, tekorten opgehaald bij de gemeenten op basis van inwoneraantal). 2023 kende een tekort van € 140.000,-. De verwachting was dat dit lopende het jaar 2024 kon worden opgevangen, omdat de Smart Delta begroting in voorgaande jaren ook wel eens overschotten (onder-realisatie) had. In het document wordt voorgesteld het tekort over 2023 als taakstelling op te nemen voor 2025 in plaats van nu op te halen. Ook het tekort over 2024 wordt conform SOK een taakstelling. De taakstelling voor

2025 vanuit 2023 en 2024 is dus € 191.109,-. Als het niet lukt om dit te realiseren (de uitvoering te verminderen), dan zal het apart worden opgehaald bij de gemeenten.

Uitvoeringsprogramma 2025

- Op basis van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK RE) zijn per 1 december 2020 de personele en materiële budgetten voor de regionale coördinatie vanuit de GR Drechtsteden (GRD) overgedragen aan de gemeente Dordrecht. De personele en materiële budgetten die samenhangen met de uitvoering van de regionale ruimtelijk-economische taken worden jaarlijks door de gemeente Dordrecht opgehaald en door de Drechtstedengemeente naar rato van het aantal inwoners betaald. Het budget wordt, zoals vastgelegd in de SOK, jaarlijks geïndexeerd.
- De lasten die in voorliggend Uitvoeringsprogramma 2025 zijn opgenomen worden gedekt uit deze bijdragen.
 - Voor het Uitvoeringsprogramma 2025 is € 5.051.500,- nodig, waarvan € 4.866.674,- bekostigd uit gemeentelijke bijdragen, € 65.000,- uit het griffie budget (in feite ook gemeentelijke bijdrage) en € 119.826,- uit overige inkomsten (bijdragen buurgemeenten of partners). Dit is conform de eerder gecommuniceerde insteek om de begroting 2024 budgetneutraal, met indexatie, door te zetten.
 - Een reële doorbelasting van de overheadkosten is een aandachtspunt voor 2025 om binnen de begroting te blijven. Dit om overschrijding te voorkomen of om als Dordrecht/Bedrijfsvoering Drechtsteden met onbelastbare kosten te zitten.
 - De verdienopgave die is beoogd op te halen bij buurgemeenten of partners van circa € 120.000,- vormt een risico. Aan werkzaamheden voor andere gemeenten zijn mogelijk ook extra kosten verbonden. Het gaat dan om meebetalen aan activiteiten waarop andere gemeenten kunnen meeliften of die makkelijk kunnen worden verbreed, zonder dat het team Smart Delta veel inzet kost. In 2024 was een verdienopgave realiseren ook de bedoeling en is dat niet gelukt. Anderzijds staat de vlag er nu iets gunstiger voor, zo neemt bijvoorbeeld Gorinchem nu actief deel uit van het Common Eye traject om een deelname aan Smart Delta te verkennen. Ze hebben aangegeven dat als ze participeren aan activiteiten ze dan ook meebetalen.
 - Complex is dat Zwijndrecht niet heeft ingestemd met de begroting en (eenzijdig) een taakstelling aan Smart Delta activiteiten heeft opgelegd voor 2025 (met structurele effecten naar 2026 en verder). Gekeken wordt naar oplossingen, tot die tijd lopen bestaande afspraken door en wordt de inzet over 2025 nog niet gekort. Vanuit de 'daily urban systems' is ook lastig om, zeker op korte termijn, inhoudelijke activiteiten per gemeente los te knippen en inhoudelijk/financieel toe te rekenen naar één gemeente. Dordrecht hanteert de lijn dat cherry picking niet wenselijk is en als een gemeente eenzijdige (deels) wil uittreden, die gemeente de ontstane frictiekosten van Smart Delta voor rekening neemt.
 - Op dit moment is een en ander met betrekking tot structurele effecten ook nog onduidelijk, omdat mogelijke ombuigingen bij andere gemeenten vanaf 2026/2027 een factor van betekenis kunnen zijn.
- Door de Jaarverantwoording 2024 zien we dat het tekort over 2023 en 2024 een taakstelling voor 2025 vormt. Dat is helaas niet duidelijk in het Uitvoeringsprogramma 2025 meegenomen, omdat die al eerder was opgesteld. Feitelijk is de besteedbare begroting voor 2025 dus een kleine € 2 ton lager (en daarmee € 4,8 miljoen in plaats van € 5 miljoen). Dat is een risico voor de realisatie van alle activiteiten en doelen van het programma 2025.
- De vermelde herverdeling van kosten naar aanleiding van de follow up van het Common Eye traject vormt eveneens een risico: *"We werken aan een nieuwe financieringsmethodiek per medio 2025, waarbij ook opgavegerichte kostenverdeling mogelijk is en ook andere partners kunnen gaan bijdragen."* Onduidelijk is wat daarop het effect voor de bijdrage van Dordrecht voor 2025 en verder zal zijn.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

In de Jaarverantwoording 2025 worden de activiteiten, gerealiseerde doelen en gemaakte kosten verantwoord. We informeren u tussentijds zodra meer duidelijkheid is ten aanzien van de situatie rondom de gemeente Zwijndrecht of als gemelde risico's leiden tot een aanpassing van het uitvoeringsprogramma 2025.

Inmiddels wordt ook al hard gewerkt aan het programma voor 2026 en loopt de afronding van Common Eye transitie loopt ook nog door. De Samenwerking Overeenkomst (SOK) op het gebied van regionale Ruimtelijke Economische domein bevat afspraken over moment en inhoud van kaderstelling, voortgang en verantwoording. In het kader van de follow up op het Common Eye traject worden echter de SOK-afspraken en de financiering momenteel ook herijkt. De verwachting is dat de Begroting Smart Delta 2026 in/na de zomer duidelijk wordt, want aan de inhoud van het programma voor 2026 wordt momenteel hard gewerkt in het Common Eye transitie traject. Naast aandacht voor de governance en algemene financiële afspraken over Smart Delta, wordt hard gewerkt een Regionale Investeringsagenda (RIA) op basis van een regionale Ruimtelijke Strategie als wenkend perspectief voor de toekomstige samenwerking. Dat kan effect hebben op de inhoud en begroting voor 2026. Bijgevolg is beoogd dat na de zomer het Uitvoeringsprogramma 2026 en de Begroting 2026 worden opgeleverd.

De regionale bestuurlijke overleggen, waar de inhoudelijke portefeuillehouders in participeren, zijn actief betrokken bij de tot stand koming van deze stukken. Bij het opstellen van de Ruimtelijke Strategie en een Regionale Investerings Agenda wordt eveneens gekeken of de tijdshorizon kan worden verlengd naar 2035 of 2040. Want nu 2030 steeds dichterbij komt, is de Groeiagenda 2030 steeds minder een langer termijn agenda.

Rond de zomer (in juli of in september) 2025 is beoogd een avond te plannen met alle raden van de Drechtsteden gemeenten om raadsleden mee te nemen in de stand van zaken en de vervolgstappen. Zodra hier meer bekend is informeren wij u daarover.

Het college van Burgemeester en Wethouders

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 27 mei 2025 inzake Jaarverantwoording 2024 en Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden inzake Groeiagenda 2030 Drechtsteden;

gelet op artikel 160, lid 1 en 2 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

kennis te nemen van de bijgevoegde Smart Delta aanbiedingsbrief en de Smart Delta raadsinformatiebrief inzake de Jaarverantwoording 2024 en het Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Groeiagenda 2030 Drechtsteden;

kennis te nemen van de Jaarverantwoording 2024 Smart Delta Groeiagenda 2030 Drechtsteden en daarmee de inhoudelijke en financiële resultaten;

het Uitvoeringsprogramma 2025 Smart Delta Drechtsteden van de Groeiagenda Drechtsteden 2030 vast te stellen. Daarmee in te stemmen met:

- de (aanvullende) opdracht voor een verkenning van een regionaal vervoersbedrijf in het kader van publieke mobiliteit;
- het oplossen van het tekort uit voorgaande jaren 2023 en 2024 via een incidentele taakstelling in 2025.

Aldus besloten in de vergadering van